

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-01-20

Diarienummer 0845/21

Handläggare

Lars Ekberg

Telefon: 031-368 05 30

E-post: lars.ekberg@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om finansieringsmodell och möjlig placering av ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2021-06-16 § 530 till stadsledningskontoret om finansieringsmodell och möjlig placering av ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2021-06-16 § 530 att stadsledningskontoret får i uppdrag att, i samverkan med kulturnämnden och Business Region Göteborg AB, inleda samtal med Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen och representanter för näringslivet kring lämplig finansieringsmodell och möjlig placering inom Göteborgs Stad av ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center, VIC.

Stadsledningskontoret konstaterar, efter flera kontakter med föreningen VIC samt övriga berörda organisationer, att en möjlig lokalisering av ett center finns på Lindholmen.

Förutsättningen är dock att det finns en part med ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att underteckna ett hyresavtal på 20 år.

Möjligheten att säkerställa en långsiktig finansiering av verksamheten är svårbedömd. Stadsledningskontoret gör bedömningen att det krävs ett omfattande arbete för att kartlägga, förankra och säkerställa de ekonomiska förutsättningarna, samt omfattning och innehållet, för en verksamhet som ska kunna pågå i minst 20 år.

Stadsledningskontoret bedömer att en fördjupad studie i linje med detta underlag är ett heltidsuppdrag i 12 månader.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center, i linje med de ambitioner som den ideella föreningen hittills presenterat, innebär ett betydande ekonomiskt åtagande. Föreningens egen bedömning indikerar en driftkostnad på mellan 36-64 mnkr per år, beroende på lokalstorlek. Underskottet i verksamheten enligt denna beräkning bedöms bli 15-43 mnkr per år. Stadsledningskontoret konstaterar att det är nödvändigt att föreningen VIC etablerar en långsiktig medfinansiering från olika intressenter.

Bedömning ur ekologisk respektive social dimension

Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter i detta skede på frågan utifrån dessa dimensioner.

Ärendet

Stadsledningskontorets redovisning av uppdrag om finansieringsmodell och möjlig placering av ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2021-06-16 § 530 att stadsledningskontoret får i uppdrag att, i samverkan med kulturnämnden och Business Region Göteborg AB, inleda samtal med Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen och representanter för näringslivet kring lämplig finansieringsmodell och möjlig placering inom Göteborgs Stad av ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center.

Stadsledningskontoret har haft ett flertal möten med föreningen Västsvenskt Industrihistoriskt Center (VIC) som driver frågan om etablering av ett center, samt tagit del av förstudier och annan dokumentation som föreningen tagit fram. Kontoret har också haft kontakter med kulturförvaltningen, Business Region Göteborg (BRG), Västra Götalandsregionen (VGR) samt föreningen Industrihistoria i Väst.

Näringslivet, enligt kommunstyrelsens uppdrag till stadsledningskontoret, saknar en gemensam företrädare och är inte heller en enhetlig grupp. Det har därför varit svårt att få en samlad bild av näringslivsintresset. Medlemmarna i VIC har sedan några år löpande enskilda företagskontakter och har samlat en omfattande dokumentation av dessa. Många uttrycker ett positivt intresse för VIC och anser att det är ett bra initiativ. Inget företag eller branschförening har beslutat om ekonomiskt stöd till VIC.

Med utgångspunkt från det samlade underlaget bedömer stadsledningskontoret att det krävs fördjupad, och i några delar omfattande, kartläggning och information i underlag som har avgörande betydelse för möjligheterna att etablera och långsiktigt driva ett center. Det är främst avseende långsiktig finansiering, intressenter och därmed sammanhängande avtalsrättsliga frågor. Dessutom behövs en planering av verksamhetens omfattning och innehåll för att tydligt kunna definiera omfattningen på samverkan och samarbete med andra organisationer. Ansvar för att ta fram denna fördjupade information ligger på föreningen VIC.

Kulturnämnden

Förvaltningen har haft återkommande kontakter med föreningen och gjorde 2020, i samband med handläggningen av en motion att återuppta förstudien om ett varvs- och industrihistoriskt center, bedömningen att förutsättningar saknades för att kunna utveckla och driva ett center inom ramen för stadens verksamheter. Motionen avslögs av kommunfullmäktige.

Vid ett presidiummöte i kulturnämnden 11 juni 2021 diskuterades frågan igen med anledning av ett Göteborgsförslag med samma inriktning. Vid detta tillfälle närvarade ordföranden i kulturnämnden i VGR som informerade om de kontakter regionen haft med föreningen och den bedömning VGR gör. Kulturnämnden i VGR:s inställning är att föreningen, precis som andra aktörer, är välkommen att söka projektmedel men att basfinansieringen måste lösas av föreningen på egen hand. VGR informerade om regionens uppdraget till Innovatum Science Park, Trollhättan, att dels informera och tillgängliggöra västsvensk industrihistoria, dels bidra till ett långsiktigt regionalt näringsliv genom satsning på innovativ industri.

Business Region Göteborg AB

BRG har träffat företrädare för VIC vid två tillfällen och har uttryckt att de ser positivt på initiativet men att föreningen, med hänsyn till de kostnader de redovisar, måste lösa den långsiktiga finansieringen.

Västra Götalandsregionen

VGR beviljade 2018 ett stöd på 90 000 kr till den förstudie som föreningen genomfört. Därutöver finns inga ytterligare åtaganden om fortsatt finansiering av VIC. Under året har det varit återkommande kontakter mellan VIC och VGR då föreningen vill söka ett större utvecklingsstöd. VGR anser att den innehållsliga idén inte är tillräckligt utvecklad och inte heller rätt väg att gå för att berätta industrihistorien i VGR. Pedagogik, material att visa, den breda kompetensen samt samverkansparter inom till exempel kulturarvsområdet, är inte tillräckligt belyst. VGR pekar på att ett alternativ till detta initiativ skulle kunna vara ett fördjupat regionalt nätverksbygge på temat, som även kan mynna ut i ett samarbete mellan näringsliv och kulturarvsinstitutioner på temat industriarvet. VGR är redan med och stöder samverkansplattformen PRISMA, Innovatum i Trollhättan, en rad museer samt Science parks.

Den motion som SD lagt i regionfullmäktige i februari 2021 med i princip samma innebörd som tidigare SD-motion i Göteborgs kommunfullmäktige, avslogs av regionstyrelsen 14 december 2021.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelsen har inga sökbara stöd för denna typ av verksamhet. Länsstyrelsens stöd till ”kulturmiljöer” kan sökas för till exempel arkeologiska uppdrag, byggnadsminnen, hembygdsgårdar, förvaltning av värdefulla kulturmiljöer.

Behov av fördjupad kartläggning

Stadsledningskontoret konstaterar att det finns ett behov av fördjupad kartläggning och information för att kunna göra en rimlig bedömning av genomförbarheten av intentionerna i kommunstyrelsens uppdrag till kontoret. Initiativtagarna till etablering av VIC har under de senaste åren träffat en rad olika företrädare från samhälle och näringsliv. Samtliga har i det enskilda mötet uttryckt ett positivt intresse, men ingen har fattat några avgörande beslut som kunnat leda initiativtagarna närmare ett förverkligande.

Det samlade underlaget från den ideella föreningen, samt den information stadsledningskontoret fått från andra som ingått i föreningens kontakter, visar på att det finns ett behov av ytterligare och fördjupad information. Det är kontorets bedömning att det kan krävas en betydande arbetsinsats för att ta fram och sammanställa.

Lokalisering

Föreningen har i sin förstudie och kontakter pekat på före detta Götaverkens område som en önskad lokalisering. Stadsledningskontoret har kontaktat Älvstranden Utveckling AB som bekräftar att bolaget kan upplåta en lokal på 1500 m² i en planerad byggnad centralt på Lindholmen, men att de i så fall vill ha en långsiktig och ekonomisk stabil hyresgäst som kan skriva på ett hyresavtal på 20 år.

I detta sammanhang behöver också andra former för ”lokalisering” beskrivas och dess konsekvenser. Exempel på sådana är flera mindre exponeringsytor fördelade över hela Göteborgsregionen, alternativt spridda över VGR, samt digitala lösningar.

Långsiktig finansiering

En långsiktig finansiering av en underskottsverksamhet kräver långsiktiga åtaganden från externa finansiärer. Varken Göteborgs Stad eller VGR har möjlighet att ge sådan finansiering. För att få sådana åtaganden krävs ett betydande arbete med förhandlingar med flera olika parter samt bindande överenskommelser. Kulturnämnden saknar förutsättningar att kunna bidra finansiellt.

Föreningen VIC behöver långsiktigt arbeta för att identifiera och säkerställa andra intäktskällor än besöksavgifter.

En grundläggande orsak till det stora finansieringsbehovet är att föreningen anser sig behöva stor lokalyta. Det behöver omprövas och i stället kan verksamheten börja i mindre skala som sedan kan utvecklas i takt med efterfrågan.

En detaljerad ekonomisk plan för de första åren behöver tas fram.

Intressenter, avtalsrättsliga frågor

Den nuvarande ideella föreningen är inte en lämplig juridisk form för drift av ett center. Det krävs ett avtalsrättsligt arbete för att dels skapa en lämplig juridisk form för VIC, dels för att reglera ansvarsförhållanden mellan föreningen VIC och finansiärer respektive samarbetspartners.

Innehåll och samverkan med andra

Föreningen har idag inga egna samlingar, de utgår från att kunna låna in föremål från andra. Precis som VGR pekar på behöver det innehållsliga och den pedagogiska delen beskrivas och utvecklas. Formerna för samverkan med andra liknande verksamheter i VGR behöver definieras och planeras.

En detaljerad verksamhetsplanering för de första åren behöver utvecklas.

Stadsledningskontorets bedömning

Med utgångspunkt från det samlade underlaget bedömer stadsledningskontoret att det krävs fördjupad, och i några fall omfattande, kartläggning och information i delar som har avgörande betydelse för möjligheterna att etablera och långsiktigt driva ett Västsvenskt Industrihistoriskt Center. Det är främst avseende långsiktig finansiering, intressenter och därmed sammanhängande avtalsrättsliga frågor. Dessutom behövs en planering av verksamhetens omfattning och innehåll för att tydligt kunna definiera omfattningen på samverkan och samarbete med andra organisationer.

Ansvaret för att ta fram denna fördjupade information ligger på föreningen VIC. Om kommunstyrelsen anser att stadsledningskontoret ska medverka och bistå föreningen bedömer kontoret att en fördjupad studie i linje med detta är ett heltidsuppdrag i 12 månader.

Magnús Sigfússon

Eva Hessman

Direktör Samhälle och omvärld

Stadsdirektör